

אבל מעשר, דלית בה אבות ותולדות —
לא תנא "כלל גדול".

ומקשינן: ולבר קפרא דתני בתוספתא
"כלל גדול" במעשר, מאי אבות ומאי
תולדות איכא במעשר? (3)

ומתצינן: אלא לאו היינו טעמא משום
אבות ותולדות. אלא הטעם הוא שבכל דבר
שנאמר בו כלל ועונשו גדול יותר, כלומר
שאיסורו כולל יותר מדבר אחר שנאמר אף
בו כלל, תני ביה "כלל גדול".

הלכך גבי שבת תני "כלל גדול" משום
שגדול עונשו של שבת יותר משל
שביעית דאילו איסור שבת איתא בין
בדבר שהיה תלוש בכניסת השבת בין בדבר
שהיה מחובר בתחלת השבת כגון טוחן ולש
שהוא אפילו בתלוש מבעוד יום. ואילו איסור
שביעית, בתלוש בתחלת שנה שביעית
ליתא שהרי יכול ששית הוא ואין בו דיני
שביעית, ורק במחובר בתחלת שביעית
איתא. (4)

וגבי שביעית דתני "כלל גדול" משום
שגדול עונשה של שביעית יותר מן

המעשר דאילו שביעית איתא בין במאכל
אדם בין במאכל בהמה שאף במאכל
בהמה חלה קדושת שביעית כדכתיב
"ולבהמתך ולחיה אשר בארצך", ואילו
מעשר במאכל אדם איתא אבל במאכל
בהמה ליתא! [שמן התורה רק דגן תירוש
ויצהר חייב במעשר ורבנן תיקנו גם בשאר
פירות וירקות ובלבד שהם מאכל אדם].

ולבר קפרא דתני "כלל גדול" אף במעשר,
טעמו, משום דגדול עונשו של מעשר יותר
משל פאה [שאף בפאה יש משנה "כלל
אמר" כדלקמן] דאילו מעשר איתא
בתאנה וירק [מדרבנן] ואילו פאה ליתא
בתאנה וירק! (5)

דתנן במסכת פאה: כלל אמרו בפאה:
כל שהוא אוכל, ונשמר, וגידולו מן
הארץ, ולקייטתו כאחת, ומכניכו לקיום
חייב בפאה.

ומבארין: "אוכל" — למעוטי ספחיו סטים
וקוצה צמח המשמש לצביעה [עיין רש"י
ותו' למה נקט "ספחיו" ולא סטיס וקוצה
עצמם].

טעמא למתניתין ולבר קפרא.

4. רש"י. ומשמע דאפילו אם הוא תלוש עתה
שייך בו דיני שביעית, והיינו איסורי אכילה שיש
על פירות שביעית [כגון לאחר הביעור].

ובתוס' סד"ה גדול, ביארו דמיירי לענין
מלאכות, שמלאכות שבת שייכות גם בתלוש,
ואילו מלאכות שביעית אינן אלא במחובר.

5. ומתניתין דלא קתני "כלל גדול" במעשר,
משום שזה דעונשו גדול משל פאה אינו אלא

2. הקשו בתוס' ד"ה דאית, א"כ למה לא תני
"כלל גדול" גם בכלל השני של שבת ושביעית?
ותירצו שהסיפא מתייחסת ל"כלל גדול" קמא,
והכי קאמר "ועוד כלל גדול אחר אמרו".

3. הקשו הראשונים: אדרבה, לבר קפרא לא
קשיא כלל. כי לפיו אפשר לומר כדמעיקרא,
שהטעם הוא משום שנאמר לאחר מכן "ועוד
כלל אחר", ולכן גם במעשר תני "כלל גדול".

ותירצו, שבברייתא דבר קפרא לא נאמר רק
הכלל הראשון. ועוד, דניחא ליה לפרש בחד